

Remissvar

Dnr 2023-135

2023-04-05

Klimat- och näringslivsdepartementet
103 33 Stockholm

Förslag till förordning om bidrag till energieffektivisering i småhus

KN2023/02548

Konjunkturinstitutet (KI) har givits möjlighet att lämna synpunkter på ett förslag till förordning om bidrag till energieffektivisering i småhus. Synpunkterna sammanfattas i följande punkter:

- Höga elpriser skapar privata incitament till energieffektivisering. Bidraget riskerar därmed att gå till åtgärder som skulle genomföras även utan bidrag.
- De positiva effekterna på klimat och miljö av bidraget är sannolikt små.
- Bidragets konstruktion bör motiveras bättre.

GENERELLT OM BIDRAG TILL ENERGIEFFEKTIVISERING

KI är generellt tveksamt till den samhällsekonomiska effektiviteten i bidrag till energieffektivisering. Höga elpriser skapar kraftiga incitament för hushåll att vidta energieffektiviserande åtgärder. Det finns således en överhängande risk att bidraget medför att skattemedel används till att stödja åtgärder som skulle genomföras i alla fall. Samtidigt måste hänsyn tas till att EU uppmanar medlemsstaterna att minska elförbrukningen.

TVEKSAMMA KLIMAT- OCH MILJÖEFFEKTER

I delar av promemorian anges bidraget leda till minskad klimatpåverkan. Det är inte uppenbart att så blir fallet. För det första är den svenska elproduktionen i princip fossilfri, något som också påpekas i promemorian. Det svenska elnätet är dock sammankopplat med resten av kontinenten, det kan därför argumenteras för att en svensk energieffektivisering leder till lägre fossila utsläpp utanför Sveriges gränser. För det andra ligger utsläpp från elproduktion under EU ETS och är därmed takade av mängden utsläppsrätter. För att bidraget ska ge klimateffekter måste det således ske via annulleringsmekanismen i marknadsstabilitetsreserven, men det är oklart hur den kommer fungera framöver.

Vidare hävdas att bidraget kan leda till minskade utsläpp av kväveoxider och partiklar. Även dessa effekter är rimligen begränsade. Den svenska elproduktionen baseras huvudsakligen på kärnkraft, vattenkraft och vindkraft. En viss elproduktion är förvisso bioeldad, men om stödet leder till en övergång från direktverkande el till fjärrvärme, som till stor del bygger på förbränning av biobränslen och avfall, sker utsläpp även där.

Sammantaget är det tveksamt att bidraget kan motiveras av att några större bidrag till miljön eller klimatet.

OKLARA MOTIV TILL HUR BIDRAGET AVGRÄNSAS

Luft/luftvärmepumpar torde vara ett relativt enkelt och billigt sätt att få ner energiförbrukningen i eluppvärmda villor. Bidrag ges dock endast till dessa om även en varmvattenberedare med värmepump samtidigt installeras. Varför en sådan konstruktion har valts saknar motivering. Vidare är det oklart varför varmvattenberedarens värmepump måste vara inbyggd. Om det, av någon anledning, finns särskilda skäl till att styra extra mot värmepumpar i varmvattenberedare vore det bra att reda ut huruvida stöd kan ges till dessa även utan en samtidig installation av luft/luftvärmepump.

Ett krav för att erhålla bidrag är att rumsuppvärmning och tappvarmvatten efter konverteringen huvudsakligen försörjs av andra källor än el eller gas. KI menar att denna restriktion reser två frågor. För det första, hur ska detta kontrolleras? För det andra, varför införs en sådan restriktion? Målet med bidraget är att få ner el- och gasförbrukningen. Det är oklart varför det skulle vara sämre att många villor sänker sin förbrukning lite än att färre villor sänker sin förbrukning mycket (som rimligen blir konsekvensen av restriktionen).

I sammanhanget är det intressant att notera att motsvarande formulering för fjärrvärmeanslutning är att fjärrvärmen ska stå för det huvudsakliga *beräknade* värmebehovet. Varför kraven skiljer sig åt framgår inte.

Det poängteras att det ska vara möjligt att dela upp bidraget för att hushåll med knappa ekonomiska resurser ska kunna dela upp investeringarna. Samtidigt noteras att bidrag till klimatskärmsåtgärder endast får ske där värmebehovet huvudsakligen försörjs med el eller gas. Konsekvensen blir att det kommer spela roll i vilken ordning investeringarna görs. Att först genomföra en åtgärd riktad mot uppvärmningen måste resultera i att värmebehovet därefter försörjs huvudsakligen av andra källor än el eller gas, annars vore åtgärden inte bidragsberättigad. Men därigenom kan bidrag inte längre erhållas för åtgärder i klimatskärmen. KI ifrågasätter om den konsekvensen är i linje med bidragets syfte.

Slutligen noterar KI att den ökade sysselsättning för teknik- och installationsföretag som promemorian menar kommer uppstå kan hållas tillbaka, åtminstone kortsiktigt, av kapacitetsbegränsningar. Rimligen har de höga elpriserna redan i dagsläget satt ett hårt tryck på branschen som därför kan tänkas ligga nära sitt kapacitetstak.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Albin Kainelainen. Föredragande har varit enhetschef Svante Mandell.

Albin Kainelainen
Generaldirektör